

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO IŠVADA
UAB ŠIRVINTŲ VANDENYS ATLYGINTINŲ PASLAUGŲ UŽSAKYMŲ PRIĖMIMO IR
TEIKIMO BEI
SKOLŲ IŠIEŠKOJIMO
STIRYSE
2021-09-24

1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu Nr. IX-904, *Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašu*, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, *Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis*, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170, įgyvendinant ir siekiant nustatyti UAB „Širvintų vandenys“ (toliau – Įmonė), kurios steigėja yra Širvintų rajono savivaldybės taryba, veiklos sritis, kuriose galimai egzistuoja įmonių veiklą veikiantys išoriniai ir (ar) vidiniai ir (ar) individualūs rizikos veiksniai, galintys sudaryti galimybes atsirasti korupcijai, įmonėje buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės (toliau – KPT) nustatymas.
2. Atsakingas asmuo už korupcijos prevenciją: Įstaigos vadovo įsakymu paskirtas asmuo – juristė, viešųjų pirkimų specialistė Danguolė Palkevičienė, atsakinga už korupcijos prevencijos priežiūrą ir kontrolę, kontaktiniai duomenys: el. p.: juristas@sirvintuvandenys.lt, tel.: 8 601 53242. Danguolė Palkevičienė tiesiogiai nedalyvauja atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse.
3. KPT atliko Danguolė Palkevičienė, atsakinga už korupcijos prevencijos priežiūrą ir kontrolę.
4. Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą naudotas metodas – sisteminė teisės aktų ir dokumentų lyginamoji analizė. Analizuotas laikotarpis – už 2020 metus – 2021 metų pirmąjį pusmetį, analizuojant atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo dokumentus ir vertinant situaciją pagal 2021-09-01 galiojusius teisės aktus, aktualius įsakymus, nuostatas ir pavedimus.
5. Analizuojant korupcijos pasireiškimo tikimybę, buvo atsižvelgiama į Nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 metų programą¹, Širvintų rajono savivaldybės 2021-2023 metų korupcijos prevencijos programą², UAB „Širvintų vandenys“ 2021-2023 m. korupcijos prevencijos programą³.

¹ 2015 m. kovo 10 d. Lietuvos respublikos seimo nutarimas Nr. XII-1537 „Dėl Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015-2025 programos patvirtinimo“, TAR 2015, Nr. 3856.

² Širvintų rajono savivaldybės 2021-2023 metų korupcijos prevencijos programa, patvirtinta Širvintų rajono savivaldybės tarybos 2021 m. gegužės 26 d. sprendimu Nr. 1-121 „Dėl Širvintų rajono savivaldybės 2021–2023 metų korupcijos prevencijos programos patvirtinimo“.

³ UAB „Širvintų vandenys“ 2021-2023 m. korupcijos prevencijos programa, patvirtinta UAB „Širvintų vandenys“ direktoriaus 2021-07-23 įsakymu Nr. 14 „Dėl UAB „Širvintų vandenys“ 2021-2023 m. korupcijos prevencijos programos ir jos priemonių plano patvirtinimo“.

6. Atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo sritys vertintos vadovaujantis *Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo klausimynu*, patvirtintu Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170, kurio pagalba nustatyta, kad UAB „Širvintų vandenys“ **atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo sritys priskirtinos prie sričių, kuriose formaliai egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, žr. 1 lentelę.**

1 lentelė. Korupcijos pasireiškimo tikimybė UAB „Širvintų vandenys“ atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse ir, vadovaujantis (adaptuotais) Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 4 dalyje numatytais kriterijais, ji egzistuoja.

	Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 3 dalyje numatyti kriterijai (adaptuoti) <i><... Valstybės ... įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų></i>	Taip / Ne *
1.	Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika:	-
1.1.	<i>Įmonėje / veikloje</i>	Ne
1.2.	<i>Atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo srityje</i>	Ne
	<i>Skolų išieškojimo srityje</i>	Ne
2.	Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas:	-
2.1.	<i>Įmonės / veiklos</i>	Ne
2.2.	<i>Atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo srityje</i>	Ne
2.3.	<i>Skolų išieškojimo srityje</i>	Ne
3.	Atskirų <darbuotojų> funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė reglamentuoti (išsamiai reglamentuoti – atsakymas „Ne“, neišsamiai – atsakymas „Taip“)*:	-
3.1.	<i>Įmonės darbuotojų</i>	Taip
3.2.	<i>Atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo srityje</i>	Taip
3.3.	<i>Skolų išieškojimo srityje</i>	Ne
4.	Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu:	-
4.1.	<i>Įmonės veikloje</i>	Ne
4.2.	<i>Atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo srityje</i>	Taip
4.3.	<i>Skolų išieškojimo srityje</i>	Ne
5.	Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo:	-

5.1.	<i>Įmonės veikloje</i>	Ne
5.2.	<i>Atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo srityje</i>	Taip
5.3.	<i>Skolų išieškojimo srityje</i>	Taip
6.	Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija:	-
6.1.	<i>Įmonės veikloje</i>	Ne
6.2.	<i>Atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo srityje</i>	Ne
6.3.	<i>Skolų išieškojimo srityje</i>	Ne
7.	Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų:	Ne
7.1.	<i>Kitose įmonės veiklos srityje</i>	Ne
7.2.	<i>Atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo srityje</i>	Ne
7.3.	<i>Skolų išieškojimo srityje</i>	Ne

7. Tam, kad būtų tinkamai įvertinta, koks realus korupcijos rizikos laipsnis vertinamose įmonės veiklos srityse, buvo išanalizuoti įmonės teisės aktai, sprendimai:

7.1. Širvintų rajono savivaldybės tarybos 2021-04-28 sprendimas Nr. 1-109 „Dėl UAB „Širvintų vandenys“ 2021–2023 metų veiklos plano tvirtinimo ir geriamojo vandens apskaitos prietaisų priežiūros mokesčio nustatymo“;

7.2. Širvintų rajono savivaldybės tarybos 2021-03-31 sprendimas Nr. 1-87 „Dėl UAB „Širvintų vandenys“ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų nustatymo“;

7.3. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2021-09-09 nutarimas Nr. O3E-320 „Dėl UAB „Širvintų vandenys“ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų derinimo“;

7.4. UAB „Širvintų vandenys“ direktoriaus 2021-04-30 įsakymas Nr. 7 „Dėl įkainių patvirtinimo“;

7.5. UAB „Širvintų vandenys“ direktoriaus 2021-02-26 įsakymas Nr. 1 „Dėl įkainių patvirtinimo“;

7.6. UAB „Širvintų vandenys“ 2020 m. – 2021 m. pirmąjį ketvirtį Vilniaus regiono apylinkės teismo Širvintų rūmams teikti pareiškimai dėl teismo įsakymo priėmimo;

7.7. UAB „Širvintų vandenys“ 2020 m. – 2021 m. pirmąjį ketvirtį nemokumo administratoriams teikti kreditoriniai reikalavimai.

8. Taip pat įvertinta, kaip yra laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų reikalavimų. Vertinamą veiklos sritį reglamentuoja:

8.1. Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas;

8.2. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas;

8.3. Vandentvarkos ūkio naudojimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos statybos ir urbanistikos ministerijos 1996 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 172;

9. Korupcijos pasireiškimo tikimybė UAB „Širvintų vandenys“ atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse.

Nustatyta, kad pagal tris (žr. 1 lentelėje) iš septynių vertinimo kriterijų, reglamentuotų Korupcijos prevencijos įstatyme, UAB „Širvintų vandenys“ veiklos atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo sritis yra priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Be to, pagal vieną iš septynių vertinimo kriterijų, reglamentuotų Korupcijos prevencijos įstatyme, UAB „Širvintų vandenys“ veikla skolų išieškojimo srityje taip pat formaliai gali būti priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė.

UAB „Širvintų vandenys“ teikia atlygintinas paslaugas pageidaujantiems gauti juridiniams ir fiziniams asmenims. Už suteiktas paslaugas klientai privalo atsiskaityti pagal nustatytus ir direktoriaus patvirtintus įkainius. Už geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaitoma pagal Širvintų rajono savivaldybės tarybos 2021-03-31 sprendimą Nr. 1-87 „Dėl UAB „Širvintų vandenys“ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų nustatymo“.

Atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo tvarka įmonėje nėra pakankamai reglamentuota, paslaugos asmenims teikiamos vadovaujantis Vandentvarkos ūkio naudojimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos statybos ir urbanistikos ministerijos 1996 m. lapkričio 22 d. įsakymu Nr. 172.

Dėl atlygintinių paslaugų gavimo asmuo kreipiasi į abonentinio skyriaus viršininką arba vyr. inžinierių su prašymu. Įmonėje nėra parengtos išsamios teikiamų atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir vykdymo tvarkos, kuri nustatytų aiškių prašymų – užsakymų kontrolės vykdymą.

Įmonė teikia atlygintinas paslaugas juridiniams bei fiziniams asmenims, kurie pagal pasirašytą geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sutartį privalo laiku atsiskaityti už jas.

Laiku neatsiskaičius, įmonė siunčia priminimus apie susidariusią skolą registruotu laišku. Priminime nurodoma, kad skolą apmokėti privaloma iki nurodytos datos, to nepadarius, rengiamas pareiškimas dėl teismo įsakymo išdavimo. Įmonėje nėra parengtos išsamios skolų išieškojimo tvarkos už atlygintinių paslaugų teikimą, tačiau nėra sudarytos terpės, kad skolą būtų galima anuliuoti.

9.1. Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.

Per analizuojamąjį laikotarpį UAB „Širvintų vandenys“ veikloje nebuvo užfiksuoti Korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejai. Įmonėje nebuvo užfiksuota kitų tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejų.

Atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse nepalankių situacijų nesusidarė.

Bendrovės darbuotojai ir klientai apie galimas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas gali informuoti bendrovės vadovus. Korupcinio pobūdžio pranešimų per tiriamą laikotarpį gauta nebuvo.

9.2. Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas.

UAB „Širvintų vandenys“ nevykdo veiklos, skirtos prižiūrėti, kaip jiems nepavaldūs fiziniai ir (ar) juridiniai asmenys laikosi teisės aktų reikalavimų atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse.

9.3. Atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.

Per analizuojamąjį laikotarpį UAB „Širvintų vandenys“ darbuotojų įgyvendinami uždaviniai, vykdomos funkcijos, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse buvo apibrėžti iš dalies, nenustatyta įstatymų ir jų įgyvendinimo teisės norminių aktų ir administracinių aktų kolizijų, priimti administraciniai aktai nuolat peržiūrimi ir, esant poreikiui, koreguojami.

Atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse vadovaujamosi Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvados 6 p. ir 7 p. nurodytais teisės aktais. Įstatymų ir jų įgyvendinimo teisės norminių aktų ir administracinių aktų kolizija nebuvo nustatyta.

Vis dėlto konstatuotina, kad atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse Atskirų darbuotojų (ypač atsakingų už tam tikras sritis) funkcijos ne visiškai išsamiai reglamentuotos vidiniuose įmonės teisės aktuose. Taigi dėl šio kriterijaus minėta sritis formaliai yra priskirtina prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

9.4. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse.

Per analizuojamąjį laikotarpį atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse UAB „Širvintų vandenys“ administracijos darbuotojai – abonentinio skyriaus viršininkas, atsakingas už abonentinio skyriaus veiklą, vyr. buhalteris ir direktorius turi teisę skolininkui išduoti sutikimus (dėl skolos padengimo dalimis, atsiskaitymo už suteiktas paslaugas dalimis), suteikti kitokias papildomas teises ar atsakyti jas išduoti arba sustabdyti, panaikinti jų galiojimą ar kitaip jas apriboti, taikyti teisės aktuose nustatytas kitas teisinio poveikio priemones (palūkanos, delspinigiai), konstatuoti, nagrinėti teisės pažeidimus (dėl neatsiskaitymo laiku) ir priimti sprendimus dėl teisinės atsakomybės priemonių taikymo.

Vis dėlto ši administracijos darbuotojų teisė nėra absoliuti, kadangi UAB „Širvintų vandenys“ savo veikloje įgyvendina viešąjį interesą, yra kontroliuojamas akcininko teisės įgyvendinančio Širvintų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus.

Taigi dėl šio kriterijaus atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo sritis tik formaliai yra priskirtina prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

9.5. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Analizuojamu laikotarpiu UAB „Širvintų vandenys“ priėmė savarankiškus sprendimus, susijusius, tiek su atlygintinių paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo tiek su skolų išieškojimo sritimis. Šie sprendimai priimami savarankiškai ir nereikalauja papildomo derinimo su kitomis valstybės ar savivaldybės įstaigomis, nereikalauja kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos

patvirtinimo. Dėl šio kriterijaus atlygintųjų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo sritys yra formaliai priskirtinos prie veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Atlikus Įmonės dokumentų analizę nustatyta, kad nors ši veiklos sritis pagal minėtą vertinimo kriterijų formaliai ir priskirtina prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos tikimybė, dar nereiškia, kad yra nustatyta, jog rizika yra reali ir ji yra nevaldoma.

Užtikrinant skaidrų atlygintųjų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo procesą bei su šiuo procesu susijusių pareigų vykdymą įmonėje nustatyti papildomi saugikliai:

Įmonėje kasmet atliekamas finansinis auditas, auditorių tvirtina Širvintų rajono savivaldybės administracijos direktorius. Direktorius kasmet teikia vadovo veiklos ataskaitą, kurią tvirtina Širvintų rajono taryba.

9.6. Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.

Per analizuojamąjį laikotarpį UAB „Širvintų vandenys“ savo veikloje neturėjo sričių, kurios būtų susijusios su įslaptintos informacijos gavimu, naudojimu ir apsauga, o turima bei valdoma informacija nelaikytina valstybės ar tarnybos paslaptimi.

Atlygintųjų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse nėra valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančios informacijos.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT) nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės Įmonėje.

STT nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės Įmonėje atlygintųjų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo srityse.

10. Pastebėtina, kad vien tai, jog veiklos sritis pagal minėtą vertinimo kriterijų, jei formaliai ir priskirtina prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos tikimybė, dar nereiškia, kad yra nustatyta, jog rizika yra reali ir ji yra nevaldoma.

Išvada: Užtikrinant skaidrų atlygintųjų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo procesą įmonėje turi būti numatytos šios procedūros:

1. Darbuotojų, atsakingų už konkrečias atlygintųjų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo sritis, pareiginių instrukcijų koregavimas, aiškus jų funkcijų išdėstymas.

2. Siūlyti įmonės direktoriui užtikrinti tinkamą atlygintųjų paslaugų užsakymų priėmimo ir vykdymo tvarkos priežiūrą:

2.1. Pavesti atsakingiems darbuotojams parengti teikiamų atlygintųjų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo tvarką;

2.2. Nustatyti aiškų atlygintųjų paslaugų užsakymų priėmimo vykdymo kontrolės mechanizmą bei priskirti atsakingus asmenis.

3. Siūlyti įmonės direktoriui užtikrinti tinkamą skolų išieškojimo procedūrą:

3.1. Pavesti atsakingiems darbuotojams parengti skolų išieškojimo tvarką;

3.2. Nustatyti aiškų skolų išieškojimo vykdymo kontrolės mechanizmą bei priskirti atsakingus asmenis.

4. Siekiant valdyti korupcijos rizikos veiksnius, užtikrinti įmonės darbuotojų, atsakingų už atlygintinų paslaugų užsakymų priėmimo ir teikimo bei skolų išieškojimo sritis, antikorupcinį švietimą.